

University of Groningen

De mededeelingsplicht van den verzekerde in theorie en praktijk

Jonge, Hubertus Allegondus Gezinus Jantinus Pauw de

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1939

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Jonge, H. A. G. J. P. D. (1939). *De mededeelingsplicht van den verzekerde in theorie en praktijk*. Koninklijke Van Gorcum.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

INLEIDING.

Een zeer belangrijk onderdeel van het assurantierecht is de mededeelingsplicht van den verzekerde, geregeld in art. 251 van het Wetboek van Koophandel. Immers op grond van diens opgaven contracteert de assuradeur en bindt hij zich om de schade te betalen, die de verzekerde eventueel mocht lijden ¹⁾.

Derhalve zal de assuradeur de schadekans volledig moeten kunnen overzien en op de hoogte behooren te zijn van alle daarop inwerkende factoren, om te kunnen beoordeelen of, en onder welke voorwaarden, hij haar voor zijn rekening kan nemen.

De mededeelingen van den verzekerde vormen dus den grondslag van de assurantie-overeenkomst; de toestemming van den assuradeur tot het aangaan van deze overeenkomst kan hiervan afhangen. De verzekerde zal er wel aan doen zich hiervan voldoende rekenschap te geven en te bedenken, dat hier een behoorlijke mate van verantwoordelijkheid op hem rust. Ik geloof dat men hiervan over het algemeen nog lang niet genoeg doordrongen is; dit blijkt trouwens wel uit het feit, dat de procedures, over de al dan niet toepasselijkheid van art. 251 W. v. K. gevoerd, legio zijn.

Aanbeveling zou verdienen, dat bij afsluiting van ieder contract de aandacht uitdrukkelijk op dit artikel gevestigd werd.

Voorzoover de verzekering wordt afgesloten op een aanvraag-formulier, komt hierop soms wel de mededeeling voor, dat onjuiste opgave of verzwijging de overeenkomst aan nietigheid bloot stelt, en dat een eventuele vergoeding van schade niet wordt uitgekeerd, doch in plaats dat deze kennisgeving duidelijk en opvallend geplaatst wordt, is zij meestal daár, en zóó klein afgedrukt, dat zij menigeen wel ontgaan moet, hetgeen vooral geldt, als het formulier zelf al uitgebreid is en daarop veel vragen ter beantwoording voorkomen. Men vindt het dan meestal al welletjes als het antwoord op de laatste vraag en de handteekening gesteld kunnen worden.

Voor de tusschenpersonen in het bijzonder is het taak bij het afsluiten van verzekeringen hun cliënten op de beteekenis van art. 251 W.v.K.

¹⁾ Eigenlijk is het niet juist te zeggen dat art. 251 W. v. K. den mededeelingsplicht regelt, immers het noemt alleen het gevolg van de niet- of onvoldoende nakoming hiervan. Voorts bedenke men wel, dat het woord „mededeelingsplicht” in overdrachtelijken zin opgevat moet worden; van een verbintenis noch van een verplichting is sprake; het betreft hier slechts een voorwaarde, waarvan het bestaan van het recht op schadevergoeding kan afhangen.

te wijzen. Doch helaas wordt daar door hen practisch nooit aan gedacht. En tenslotte gaat het den verzekerde toch niet om een contract, waaraan hij geen rechten kan ontleenen, doch om een contract, waarmee hij zich tegen onverhoopte schade kan vrijwaren. Met alle waardeering voor hun ijver, vind ik de door de tusschenpersonen soms gevolgde methode van het maar even invullen en laten teekenen van een formulier, volkomen uit den boeze. Dat bij deze jacht naar posten, waarbij controle door den verzekerde van het door een ander ingevulde formulier lang niet altijd plaats heeft, ook wel zelden de aandacht gevestigd zal worden op de gevolgen van onjuiste opgaven of verzwijgingen, behoeft wel geen betoog.

Het meest aanbevelenswaard zou zijn, het gevolg van verzaking van den mededeelingsplicht in een vraag op het aanvraagformulier vast te leggen, als bv.: „Is het U bekend dat onjuiste mededeeling of verzwijging nietigheid der verzekering en afwijzing van een eisch tot schadevergoeding tengevolge kan hebben?” ¹⁾

Ook in de gevallen, dat de verzekering zonder aanvraagformulier tot stand komt, behoort de verzekerde op dit gevolg gewezen te worden.

Art. 251 W.v.K. is dus een voorschrift, dienend ter bescherming van den assuradeur, doch, zooals later zal blijken, komt het ook den verzekerde ten goede.

Dat nog niet alle assuradeuren hiervan doordrongen zijn, bleek mij uit het Agentenblad van Mei 1938 van een vrij groote verzekering-maatschappij, waarin werd melding gemaakt van een schade van een (motor-)rijwielhandelaar, welker vergoeding (volgens deze Maatschappij terecht!!) werd afgewezen, omdat in de aanvraag voor de te sluiten ongevalverzekering, die door den agent was ingevuld, was vermeld, dat de verzekerde rijwielhandelaar was, en de schade ontstaan was bij de reparatie van een motorrijwiel, terwijl er uitdrukkelijk bij vermeld werd, dat de agent kon weten, dat de verzekerde niet alleen rijwielhandelaar doch ook rijwielhersteller was, toen deze de verzekering sloot, omdat deze agent reeds vóór het sluiten der verzekering zijn eigen rijwiel meermalen door dien rijwielhersteller had laten repareren.

Dat deze beslissing volkomen onjuist was, vermocht de Maatschappij, die het blad uitgaf, schijnbaar niet te beseffen, en toen ik met haar daarover in correspondentie getreden was, ontving ik het volgende typische antwoord:

„Natuurlijk is de verzekerde dupe geworden, doch dit werd hij „uitsluitend door zichzelf, nl. speciaal door zijn nalatigheid om de „in het voorstel-formulier door den agent neergeschreven antwoorden

¹⁾ Een goede methode, die ik in de practijk tegen kwam, was die van den assurantiebezorger, die op ieder aanvraagformulier een stempeltje plaatste: „Denk aan Art. 251 W.v.K., dat met nietigheid dreigt bij een onjuiste opgave of verzwijging. Gelieve dus alles te vermelden wat voor Assuranderen van deze verzekering van belang kan zijn.”

„op de juistheid en volledigheid daarvan te controleeren en eventueel „te verbeteren, vóór hij deze antwoorden en de in het formulier gestelde „verklaring betreffende juistheid en volledigheid (de U bekende ver- „klaring, welke in elk voorstelformulier voor ongevallenverzekering „voorkomt) door zijn onderteekening bekrachtigde.

„Onder alle omstandigheden moet er o.i. aan worden vastgehouden „(hetgeen trouwens volmaakt redelijk is) dat de verzekeringnemer en „uitsluitend deze verantwoordelijk is voor de in het voorstelformulier „gegeven antwoorden.

„Wij kunnen ons dan ook niet voorstellen dat er jurisprudentie „bestaat, welke aan dit statuut ook maar in de minste mate afbreuk „doet.

„Den door U genoemden regel „dat wetenschap van haar agent geldt „als wetenschap der Maatschappij”, kunnen wij niet afleiden uit „art. 251 W.v.K.

„Wij kunnen ook niet aannemen, dat door welke interpretatie ook, „die regel zou kunnen worden afgeleid uit een artikel, dat zoo helder „en sterk eenige zeer redelijke belangen van den verzekeraar beschermt, „en zoo apert mogelijk de risico van alle verkeerde of onwaarachtige „opgave of alle verzwijging van aan den verzekerde bekende omstandig- „heden, hoezeer zelfs te goeder trouw aan zijn zijde hebbende plaats „gevoonden, op den verzekerde legt, mits die omstandigheden van dien „aard zijn, dat de overeenkomst niet of niet onder dezelfde voorwaarden „zoude zijn gesloten (en dit kan van de onderhavige verzekering ten „stelligste gezegd worden).”

Ik heb speciaal het grootste gedeelte van den brief en de meening van dezen assuradeur weergegeven om aan te toonen, en dit is op zichzelf ernstig genoeg, dat er nog assuradeuren zijn, die art. 251 W.v.K. en de hierover bestaande jurisprudentie niet kennen.

Welnu, ik hoop van harte, dat dit werkje, hoe bescheiden ook, het inzicht in deze materie moge verduidelijken, al zal er voor de leading Underwriters en grootere makelaarsfirma's wel niet zoo heel veel nieuws in voorkomen.

Omdat de beteekenis van het artikel pas goed tot uiting komt in zijn toepassing, heb ik een greep gedaan uit de overvloedige jurisprudentie en zooveel mogelijk naast de leer de practijk vermeld. Doch ik heb mij terwille van de overzichtelijkheid moeten beperken tot de nieuwere uitspraken, die tenslotte ook de meeste waarde hebben, en slechts in de gevallen waar zulks noodig was, heb ik oudere aangehaald. Geenszins is het derhalve mijn bedoeling geweest een verzamelwerk van rechterlijke uitspraken te geven, doch enkel om de daarvoor in aanmerking komende onderwerpen, al naar gelang van hun belangrijkheid, met meer of minder voorbeelden van practische toepassing te verduidelijken. Zoo zal dan ook in het eene hoofdstuk belangrijk meer jurisprudentie vermeld worden dan in het andere.

Het is voorts mijn opzet geweest een beschouwing te geven over de theorie en practijk van den mededeelingsplicht van den verzekerde, zooals die hier te lande gelden, en het grootste deel van de stof is hier dan ook aan gewijd. Ik vond het echter wenschelijk het buitenlandsche recht niet geheel buiten beschouwing te laten, omdat het nuttig is te zien hoe deze materie elders geregeld is en of en in hoeverre het buitenland ons op dit punt voor is. Het laatste hoofdstuk heb ik dan ook voor het buitenlandsche recht bestemd, terwijl overigens, waar noodig, hiervan werd melding gemaakt.

Indien dit boekje ook in de practijk van nut mocht blijken te zijn, mijn moeite zou ruimschoots beloond zijn.